

استفاده از فرصت کم نظیر احداث شبکه ریلی منطقه ای برای اصلاح ساختار توسعه مجموعه های شهری کشور و مهار بحران حاشیه نشینی: مطالعه موردی تهران

حمید سیادت موسوی، مهندس راه و ساختمان، مشاور فنی مدیرعامل در توسعه مترو و مجری خط هفت
مترو تهران¹

محمد کیان پور، کارشناس ارشد مهندسی عمران - گرایش برنامه ریزی حمل و نقل، رئیس برنامه ریزی
خطوط شهری و اقماری شرکت مترو تهران²

² hsmousavi@yahoo.com

² kian_1358@yahoo.com, 09123581825

چکیده

نبود سیاستهای موثر و برنامه آمایش سرزمین در کشور به رشد هولناک مناطق شهری و حاشیه نشینی به طیفی از پیامدهای سوء اجتماعی، امنیتی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی انجامیده است. آنچه تا امروز پدیدار گشته تنها نشانه ای کوچک از کوه یخ عظیمی است که قسمت عمده آن به چشم نمی آید. در واقع، رشد شهرنشینی که در اروپا طی چند سده روی داد در کشور ما طی سه - چهار دهه اخیر با شتابی انفجاری جغرافیای کشور را به سوی آینده ای نامعلوم به پیش رانده است. یکی از حلقه های مهم و مؤثر زنجیره مداخله در این فرایند پرمخاطره "برنامه ریزی منطقه ای" است. اصلاح نگرش و استقرار یک مجموعه سیاستی درست توسعه منطقه ای گام اول به حساب می آید. تجربه جهانی نشان میدهد که برقراری یک سامانه ریلی منطقه ای، که ارتباط نواحی و مراکز جمعیتی منطقه شهری را با یکدیگر و با شهر مرکزی به طور کارآمدی برقرار نماید حجم بالایی از سفرهای منطقه ای را جذب می کند. این سامانه با تمرکز مراکز سکونت و کار پیرامون ایستگاهها به ساماندهی کاربری ها کمک کرده، و فرصت مناسبی به شمار می آید که از طریق آن بتوان به سوی اصلاحات اساسی در این زمینه حرکت نمود. در این مقاله کوشش گردیده با بازخوانی مطالعات انجام شده حمل و نقل تهران به عنوان یک نمونه موردی در کشور که توسط کارشناسان و موسسات مطالعاتی داخلی و مهندسين مشاور بین المللی به انجام رسیده، و مرور تجربه جهانی، ضرورت نگاه فراگیر و همه جانبه به حمل و نقل ریلی منطقه ای به عنوان فرصتی گرانقدر برای اصلاحات ساختاری فرابخشی مورد تأکید قرار گیرد.

کلیدواژه: توسعه منطقه ای (regional development)، حمل و نقل ریلی منطقه ای (regional rail)، جابجایی منطقه ای روزانه (commuting)، حاشیه نشینی.

